

Slimme meisjes

Auteurs: Maaïke Goddijn en Annelies de Muijnck

1. Net zo intelligent

Pas aan het begin van de 20ste eeuw maakte intelligentieonderzoek definitief een einde aan het hardnekkige idee dat vrouwen minder intelligent zijn dan mannen, oftewel meisjes en jongens zijn even intelligent (Giofrè et al., 2022; Silverman, 1989).

2. Zoek de verschillen

De hersenen van jongens en meisjes lijken meer op elkaar dan dat ze van elkaar verschillen (Wierenga & Crone, 2019; Wierenga et al., 2019).

3. Onderpresteren

Ondanks ogenschijnlijk goede prestaties kunnen zowel meisjes als jongens met kenmerken van begaafdheid onderpresteren. Dit noemen we relatief onderpresteren. Bij jongens lijkt absoluut onderpresteren vaker voor te komen dan bij meisjes, waardoor het doorgaans eerder wordt opgemerkt (Desmet et al., 2020; Siegle & McCoach, 2018).

4. Herkennen

In recent Nederlands en Vlaams onderzoek werden jongens door hun leerkrachten vaker gezien als cognitief talentvol of begaafd dan meisjes, ook al waren hun prestaties gelijk (Golle et al., 2023; Lavrijsen & Verschueren, 2020).

5. Minder kansrijke gezinnen

Voorals meisjes uit minder kansrijke gezinnen lopen het risico dat hun grote cognitieve talent over het hoofd wordt gezien door de leerkracht en hun ouders (Golle et al., 2023; Lavrijsen & Verschueren, 2020; Scaliq, 2024).

6. Opvallendheid

Leerlingen die opvallen qua gedrag, positief of negatief, worden sneller als talentvol gezien. Interessant genoeg worden dus ook minder vriendelijke kinderen eerder gezien als begaafd door hun leerkrachten (Golle et al., 2023; Lavrijsen & Verschueren, 2020).

7. Hoge verwachtingen

Leerlingen van wie leerkrachten hoge prestaties verwachten, presteren daadwerkelijk beter, zelfs als die verwachtingen op willekeurige aanwijzingen zijn gebaseerd (Pygmalion-effect). Meisjes krijgen vaker te maken met lagere verwachtingen, vooral op het gebied van rekenen en exacte vakken, wat hun prestaties kan drukken (Gentrup & Rjosk, 2018; Rakshit & Sahoo, 2023).

8. Genderongelijkheid

Genderstereotiepe boodschappen zijn nog altijd aanwezig in lesmateriaal. Bovendien komen vrouwen structureel minder vaak voor, zowel in teksten als in afbeeldingen, in brugklasboeken voor Nederlands en wiskunde (Mesman et al., 2019).

9. Nobelprijzen

Sinds 1901 zijn er meer dan 950 Nobelprijzen uitgereikt, waarvan minder dan 70 aan vrouwen (www.nobelprize.org/prizes). In 2023 en 2024 gingen vijf Nobelprijzen naar vrouwen, vier in 2023 en één in 2024, wat laat zien dat de genderkloof nog groot is, maar er wel vooruitgang zichtbaar is ten opzichte van eerdere jaren (Ortega, 2024).

10. Juf voor de klas

Dat jongens het minder goed doen op school dan meisjes komt niet door de oververtegenwoordiging van vrouwen in het onderwijs (Driessen, 2009; Driessen & Doesborgh, 2004).

Literatuurlijst

- Desmet, O. A., Pereira, N., & Peterson, J. S. (2020). Telling a tale: How underachievement develops in gifted girls. *Gifted Child Quarterly*, 64(2), 85-99. <https://doi.org/10.1177/0016986219888633>
- Driessen, G. (2009). Teacher's sex and student's achievement, attitudes and behavior. Negative effects of the feminization of primary education? In Z. Buchholz & S. Boyce (Eds.), *Masculinity: Gender roles, characteristics and coping* (pp. 1-26). Nova Science Publishers.
- Driessen, G., & Doesborgh, J. (2004). *De feminisering van het basisonderwijs: Effecten van het geslacht van de leerkrachten op de prestaties, de houding en het gedrag van de leerlingen*. Nijmegen: ITS.
- Gentrup, S., & Rjosk, C. (2018). Pygmalion and the gender gap: do teacher expectations contribute to differences in achievement between boys and girls at the beginning of schooling? *Educational Research and Evaluation*, 24 (3-5), 295-323. <https://doi.org/10.1080/13803611.2018.1550840>
- Giofrè, D., Allen, K., Toffalini, E., & Caviola, S. (2022). The impasse on gender differences in intelligence: A meta-analysis on WISC batteries. *Educational Psychology Review*, 34(6), 2543-2568. <https://doi.org/10.1007/s10648-022-09705-1SpringerLink+1PMC+1>
- Golle, J., Schils, T., Borghans, L., & Rose, N. (2023). Who Is Considered Gifted From a Teacher's Perspective? A Representative Large-Scale Study. *Gifted Child Quarterly*, 67(1), 64-79. <https://doi.org/10.1177/00169862221104026>
- Kerr, B. A., & McKay, R. (2014). *Smart girls in the 21st century*. Amsterdam University Press.
- Lavrijsen, J., & Verschueren, K. (2020). Student characteristics affecting the recognition of high cognitive ability by teachers and peers. *Learning and Individual Differences*, 78. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2019.101820>
- Mesman, J., Van de Rozenberg, T., Van Veen, D., Zicha, L., & Groeneveld, M. (2019). *Representatie en stereotypering van vrouwen en mannen in schoolboeken voor de brugklas*. Geraadpleegd op 1 april 2025, van <https://jimdo-storage.global.ssl.fastly.net/file/bd2347d2-ab6c-4fc9-9b4d-49b5adf746e2/mesman%20-%20final%20rapport%20schoolboeken%20etniciteit.pdf>
- Ortega, L. (2024, 14 oktober). The complete list of Nobel Prize winners in 2024. *The Washington Post*. Geraadpleegd op 1 mei 2025, van: <https://www.washingtonpost.com/science/2024/nobel-prize-2024-winners-list/>
- Preckel, F., Vock, M., & Koop, C. (2022). *Frequently Asked Questions (FAQs) about giftedness [Brochure]*. Karg-Stiftung. Geraadpleegd op 1 mei 2025, van: <https://www.fachportal-hochbegabung.de/faqs-giftedness/are-there-differences-in-giftedness-between-girls-and-boys/>
- Rakshit, S., & Sahoo, S. (2023). Biased teachers and gender gap in learning outcomes: Evidence from India, *Journal of Development Economics*, 161. <https://doi.org/10.1016/j.jdeveco.2022.103041>
- Scaliq (2024). *(On)gezien. Onderzoek naar het signaleren van hoogbegaafde kinderen in het primair onderwijs*. Scaliq. Geraadpleegd op 1 april 2025, van: <https://scaliq.com/wp-content/uploads/Ongezien-staat-van-signalering-van-slimme-leerlingen-SCALIQ.pdf>
- Siegle, D., & McCoach, D. B. (2018). Underachievement and the gifted child. In S. I. Pfeiffer, E. Shaunessy-Dedrick, & M. Foley-Nicpon (Eds.), *APA handbook of giftedness and talent* (pp. 559-573). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000038-036>
- Silverman, L. K. (1989). It All Began with Leta Stetter Hollingworth: The Story of Giftedness in Women. *Journal for the Education of the Gifted*, 12(2), 86-98. <https://doi.org/10.1177/016235328901200202>
- Wierenga, L. M., & Crone, E. A. (2019). *Ontwikkeling van cognitieve en niet-cognitieve vaardigheden van jongens en meisjes: Een literatuuronderzoek*. Leiden: Brain and Development Research Center.
- Wierenga, L. M., Bos, M. G., Van Rossenberg, F., & Crone, E. A. (2019). Sex effects on development of brain structure and executive functions: Greater variance than mean effects. *Journal of Cognitive Neuroscience*, 31(5), 730-753. https://doi.org/10.1162/jocn_a_01375

Tip! Alle brochures en video's zijn te vinden in onze Kennisbank op Kenniscentrumhb.nl.

Het NTCN (National Talent Centre of The Netherlands) is het Landelijk Expertisecentrum Begaafdheid, Creativiteit en Talentontwikkeling en geeft in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap uitvoering aan het Landelijk Kenniscentrum (Hoog)begaafdheid.

